

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IV ♦ БРОЈ 49 ◇ 10. ЈАНУАР 1975.

ЦИЈЕНА 1,50 ДИНАРА

ПРЕД ИЗБОРЕ У ОРГАНИЗАЦИЈАМА САВЕЗА КОМУНИСТА

Лична одговорност и самокритика

ПРЕЛАЗ ОД ПОЛИТИЧКЕ ПРОПАГАНДЕ И АГИТАЦИЈЕ на терен организације власти и учешћа у тој власти захтијева нови и досад непознати напор у практичном политичком раду. Морамо признати да није лака ствар пре бродити тај прелом. То захтијева један нов и виши облик дисциплине и одговорности. Наши партијци осетили су нове врсте тешкоћа и, како су им те нове тешкоће у досада шњем раду биле непознате, они често стоје немоћни пред њима. Међутим, путем оштре и непомирљиве борбе са сопственим слабостима, проучавањем својих грешака у практичном раду могућно је прећи и те тешкоће, могућно је у једном релативно кратком времену оспособити наш партијски актив за успјешно испуњавање нових задатака и дужности.

Неправилно одношење према учинијеним грешкама и немање одлучности при рјешавању сложених питања олабавили су донекле односе између поједињих партијских сектора рада и Партије као цјелине. Шта више, неки партијци покушавају да се извуку испод контроле Партије. Једна од редовних појава која се осјећа код наших партијца јесте лабавост у раду, недостатак одговорности за посао који им је повјерен. Наши партијци често узимају као општу формулу за скидање одговорности са себе пребацивање повјереног поса на другог. Такав је начин „рјешавања“ тешкоћа — једна од најгорих и најштетнијих чињеница у спровођењу пар-

ЧЕСТО СЕ ЧУЈЕ ДА НОВИНЕ „ЖИВЕ“ САМО ЈЕДАН ДАН, пошто се задаци низу свакодневно и потискују једни друге у други план. Али, као у овом случају, није увијек тако: написани прије нешто више од тридесет и три године као директиве и упутство за акцију, чланци које, нешто скраћене, доносимо у овом броју умјесто уводника посвећеног предстојећим изборима у организацијама Савеза комуниста, нијесу изгубили од своје актуелности. Задаци постављени у њима — формулисани кратко и језгриво — као да су, такође, јуче постављени на једној од многобројних трибина нашег самоуправног социјалистичког друштва. Јер, и данас, на широком фронту социјалистичке изградње, лозинка чланова Савеза комуниста јесте она иста која је довела до побједе и до слободе: лична одговорност и самокритика!

Чланци „Учимо се ленјинистичком стилу у раду“ и „Лична одговорност и самокритика“ објављени су у току ослободилачког рата у „Борби“, коју је, као што је тачно оцјенио друг Тито у уводнику првог броја, прихватила не само радничка класа, „већ и сви родољуби, сви они који су остали вјерни синови свога народа, који доприносе свој удио за спас и слободу своје отаџбине“.

тијске линије у живу стварност. Такав начин „рјешавања“ граничи се са штеточинством, дезертирањем са одређене борбене позиције. С друге стране, такви „методи“ рада лабаве унутрашњу гвоздену дисциплину, која је увијек била својствена Комунистичкој партији, ометају, чак и онемогућују, неопходну контролу Партије над радом поједињих њених чланова.

И зато: централно питање у рјешавању добијеног посла и ликвидацији тешкоћа јесте лична одговорност за сваки повјерени задатак или сектор рада. Тако се једино рјешава и питање контроле и помоћи од стране саме Партије. Тиме се, исто тако, олакшава и стручно усавршавање наших активиста за поједиње секторе рада. Лична одговорност олакшава, такође, и уочавање сопствених грешака и њихово исправљање. А сваки комунист зна да је баш самокритика оно оруђе које највише учвршћује нашу Партију...“

УЧИМО СЕ ЛЕНЈИНИСТИЧКОМ СТИЛУ У РАДУ

„...Нови проблеми, нови и сложенији задаци захтијевају и нове методе и облике рада, нов полет и — прије свега — смисао за оно ново у данашњој стварности, живо и људско разумијевање за потребе и бриге народа, ко-

нектан однос према људима и свим питањима нашега рада и борбе. А то је, управо, оно што данас недостаје у пракси многим нашим организацијама и активистима.

Довољно је погледати

како се код нас, у чита-

ЈОШ ЈЕДНО ПРИЗНАЊЕ

Свети Стефан

На адресу ООУР угоститељства и туризма „Свети Стефан“ стигло је у протеклој години још једно значајно признање: позната издавачка кућа „Нагрет енд Квин“ из Велике Британије одлучила је да Свети Стефан и Милочер уврсти у књигу „300 најбољих хотела на свијету“.

Тако је поред „Златне јабуке“ — највећег признања Свјетске федерације туристичких новинара и писаца, првомајске награде Привредне коморе за претпрошлу годину, титуле „Пари мача“ да су међу десет најбољих љетовалишта на свијету, Свети Стефан добио још једно ласкаво признање.

У образложењу одлуке издавача ове књиге наводи се да критеријум по коме су изабрали 300 најбољих хотела из равнот 86 земаља није луксузна опрема и добра храна, већ „крупне ситнице“ као што су: брзина пунења каде водом, бука док истиче вода из лавабоа, број вјешалица у орману, удаљеност прецидача за свијетло...“

вом низу случајева, прилази рјешавању поједињих задатака. Било да се ради о партијско-политичком раду, о изградњи власти, о изборној кампањи, о агитационо-пропагандном раду или чему другом, полази се, у великом броју случајева, од старих преваканих фраза и готових шаблона. Уједно живог додира са стварношћу и са њеним проблемима — исувише често наилазимо на бирократску рутину, стару фразу која више данас не погађа циљ и старе, готове шеме. Уједно борбеног, револуционарног полета и смјелог захвата који носи, одушевљава и мобилише за даља прегнућа и борбе — сусрећено се исувише често са устајалом чијовничком, синтичавом и бездушном заштитнијском праксом која спутава, разара и умртвује. Међу нашим активистима — и то подједнако међу онима који су на поједињим функцијама војне или цивилне власти, као и међу онима који су „чисто политички“ радници — почиње да се ствара један тип људи које у раду поси скоро искључиво извјесна стечена рутина, тип људи болесних од лености духа, тип слабокрвних бораца и револуционара. Такав тип људи и такви методи рада у стању су да упропасте и најбоље партијске одлуке, да умртвите партијску линију и отуђе масе од ње.

Крајњи је час да се у нашим организацијама објави рат до истребљења таквим методама рада и таквом типу активиста и функционера. Наше организације морају прилагодити методе и облике свога рада новим условима и новим потребама: наши активисти, без обзира на каквом мјесту раде, не смију бити учмали и рутинирани чиновници, већ најсјемљији, најполетнији и најстварнији руководиоци и организатори народа и његове борбе. Комунисти, чланови наше Партије, морају бити у пуном смислу ријечи предводници народа.

Рат старој, набубањој и шупљој фрази, рат стеченој бирократској рутини, рат бездушном нељудском духу, рат брљивицима и фразерима у нашим редовима — то је данас један од наших првих задатака...“

НАША ПРИВРЕДА У 1974. ГОДИНИ

— ИЗВОД ИЗ ИЗЛАГАЊА МИЛЕНКА ДУЈОВИЋА, СЕКРЕТАРА ОК СК БУДВА —

Нема сумње да је укупно политичко стање детерминисано у првом реду економском ситуацијом и да је оно утолико боље уколико се економска питања и проблеми решавају са вишем усјека, уколико се са вишем усјека неутралишу негативне тенденције и дејства садашњих сложених економских кретања — почео је своје излагање други Миленко Дујовић на недавно одржаном састанку Општинског комитета Савеза комуниста. Затим је нагласио да у нашој општини није било ООУР и ОУР које су пословале с губитком, али

су осцилације у постигнутом резултату чак и у угоститељству толико велике да упућују на потребу једне свестране и темељите анализе узрока таквог стања. Осцилације се јављају од једне до друге основне организације удруженог рада ако се посматра резултат пословања у истом периоду ове године у односу на претходну. Оваква анализа је тим потребнија што се у неким организацијама осјећају тенденције обиљног пада реабилитета.

Свакоме је познато да су у економском погледу од-

лучујућег значаја резултати које остварују три радне организације у угоститељству — „Авале“, „Свети Стефан“ и „Палас“. Зато ћемо дати неке основне показатеље о њиховом пословању на основу података којима оне у овом моменту располажу.

ОСНОВНИ ПАКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Тако, рецимо, у „Авали“ укупан приход за девет мјесеци 1974. године износи 14.818.000.000 стarih динара, док је у истом периоду претходне године износио 9.651.000.000, што значи да је порастао за 55%. Високу стопу раста укупног прихода пратила је још већа стопа утро-

шених средстава — пуних 70%. Посебно је значајно да је остварен висок раст остатка дохотка код ове радне организације са 863.000.000 стarih динара у 1973. на 1.636.000.000 у 1974. години, што значи да је забиљежен пораст за читавих 89 процената. Уговорене обавезе остала су практично на истом нивоу као у 1973. години, док су законске порасле за читавих 95%. Заиста пријеме осјетно су порасла средства за личне дохотке — за 50%.

Код „Светог Стефана“ исти елементи показују другачију слику: укупан приход порастао је са 3.377.000.000 на 3.810.000.000 стarih динара, тј. за 12%. У истом проценту порасла су и утрошена средства, а доходак је повећан за 13%. Међутим, остатак дохотка забиљежио је пад са 379.000.000 у 1973. на 169.000.000 стarih динара у овој години, тј. за читавих 120%. Уговорене обавезе порасле су за 29%, законске обавезе остала су исте, а лични дохоци су порасли за 35%.

Код „Паласа“ исти елементи показују разните слике: укупан приход порастао је са 2.377.000.000 на 3.180.000.000 стarih динара, тј. за 17%. У истом проценту порасла су и утрошена средства, а доходак је повећан за 13%. Међутим, остатак дохотка забиљежио је пад са 379.000.000 у 1973. на 169.000.000 стarih динара у овој години, тј. за читавих 120%. Уговорене обавезе порасле су за 29%, законске обавезе остала су исте, а лични дохоци су порасли за 35%.

Код „Паласа“ је у погледу пословања ситуација доста слична овој у „Светом Стефану“. Укупан приход порастао је са 2.292.000.000 у 1973. години на 2.831.000.000 стarih динара, односно за 20%, утрошена средства са 1.298.000.000 на 1.578.000.000, односно за 20%, доходак са 993.000.000 на 1.252.000.000, то јест за 14%. Остатак дохотка опао је са 157.000.000 на 131.000.000 стarih динара, односно за 17 одсто. Уговорене обавезе порасле су за 32%, законске за 52%, а лични дохоци за 34%.

Подаци показују тенденцију раста укупног прихода код све три организације, с тим што је његова стопа код „Авале“ неупоредиво већа 55%, док је код „Светог Стефана“ и „Паласа“ ујмјерија 12%, односно 20%. Исти је случај и с растом утрошених средстава, с тим што је код „Авале“ још већи — 70%, а код друге двије организације раван је стопи раста укупног прихода.

На пораст укупног прихода углавном су утицале продајне цијене (пансон дан), пошто је број ноћења остао приближно исти. На укупан промет и пораст утрошених средстава утицаје још у великој мјери скок цијена неких производа.

Доходак код ових радних организација је у порасту, с тим што је стопа раста дохотка код „Светог Стефана“ и „Паласа“ приближна стопи раста укупног

прихода, док је у „Авали“, иако апсолутно висока — 33%, значајно нижа од стопе раста укупног прихода.

Како по апсолутном износу тако по забиљеженом порасту од 89%, вриједан је пажње раст остатка дохотка код „Авале“, тим прије што је осјетан раст законских обавеза (95%) и личних доходака (50%).

Насупрот томе забрињавајући је пад остатка дохотка код „Светог Стефана“, независно од тога што су уговорене обавезе порасле за 29%, а лични дохоци за 35%.

Код „Паласа“ пад остатка дохотка од 17% је разумљивији, јер резултира из пораста уговорених (32%) и законских (52%) обавеза. Ту је и пораст личних доходака од 34%.

Ако бисмо, у крајњем случају, укупним резултатима пословања угоститељских радних организација, као носилаца развоја наше комуне, у прошлјој пословној години могли бити задовољни, и ако бисмо, исто тако, њихову финансијску ситуацију могли сматрати задовољавајућом, не смијемо заборавити њихове укупне финансијске тешкоће и обавезе које датирају из ранијих година и које се сада само погоршавају. Ту се ради, у ствари, о преливању овртних средстава у инвестиције „Авале“ је у 1973. години имала 2.283.000.000 стarih динара преливених средстава, да би се за девет мјесеци 1974. године та цифра повећала на 3.000.000.000 стarih динара! По истом осону „Светог Стефана“ је имао у претпрошлјој години око 500.000.000 стarih динара необезбијеђених средстава, што се повећало за понеши 350.000.000 стarih динара. Код „Паласа“ је у прошлој години по том основу недостајало 940.000.000 стarih динара, што са њиховим порастом у прошлјој години износи око 1.000.000.000 стarih динара преливених средстава.

Ако, због природе пословања и начина остваривања прихода, изуземно Комунално-стамбено предузеће, онда још само да понемо да је ОУР „Јадран“ у посматраном периоду пословала само нешто изнад границе рентабилитета (остатак дохотка 10.000.000 стarih динара — пре ма 51.000.000 у 1973. години!). Међутим, већа истаки неома позитиван резултат пословања ОУР „Зета филм“ која је, поред повећања трошкова пословања од 120 одсто, уговорених и законских обавеза од 32%, односно 93%, остварила остатак дохотка од 351.000.000 стarih динара, а тиме његово повећање од 21%, у односу на исти период 1973. године.

Уређује: Димитрије ЈОВОВИЋ
ИЗ СЈЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

РЕКОРДИ

Наши ловци су најброжнији у Републици, када се има у виду број становника по општинама.

Прича се да имају и најбоље оружје.

Ипак, једно је сигурно: посједују најмање трофеја.

ЈЕДИНСТВЕНОСТ

Читамо у штампи критичке телевизијског новогодишњег програма, али незаинтересовано.

Први пут су мишљења становника будванске регије јединствена, јер на програм немају примједбу.

Није чудо — због нестачице електричне енергије, програма за њих није имао.

Лимунада

У реномираном хотелу „Маестрал“ на дан 4.

јануара гости нијесу могли бити услужени лимуном, због нестачице лимуна, а у ресторану БИП-а у Будви чајем, због нестачице чаја.

Како је епидемија грипа још далеко, очигледно је да нема разлог за журбу.

КОЦКАРСКЕ ДИЛЕМЕ

Коцкари размишљају о самоуправном организовању, јер то захтевају и играчи корисници услуга и убијачи који са „пиксли“ — овлачице услуга.

Споран је још само стапак оних који из оваквих заједница излазе голи као црквени мишеви.

У ПОВЈЕРЕЊУ

Једном нашем шаховском велемајстору дати су високи хонорари да би одиграо симултанке

у нашој општини поводом Дана ослобођења.

Да не би дозволили преливање средстава из наше општине „наши“ коцкари су га заједнички „оголили“, тако да су му путем позајмице обезбиједили карту за повратак.

ВИДИЦИ

Страховита олуја за време новогодишњих празника поломила је велики број маслина и јужног растинја.

Када су крупна стабла полегла, онда смо саглеали истину: колико смо сви заједно мало учинили на узгоју зеленила.

НЕИСПУЊЕНА ЖЕЉА

Један грађанин рече пред празник: „Жеља ми је да ова вјетрина одјудва између нас све оно што не ваља“.

Искрено жалимо што му ова жеља није испуњена.

НАУКА И ДРУШТВО

одређен предмет њеног истраживања и метода којом се служи. Тако, између предмета и метода неке науке постоје уједначене везе: предмет одређује методу, а она потномаже прецизације одређивање структуре предмета истраживања.

Друштвени живот и потребе друштва постављају научнике да обрађује задатак и омогућавају њиме неизустављиви ток. Без стапаких научних резултата нема ни развијено производство и технике, нити унапређења живота. У том смислу наука се јавља као производна снага и управо то показује да је друштвено појаве неизостављиви шематски подијелити на појаве „базе“ и „надградње“.

Пошто у класном друштву човјек са својим потребама наступа као припадник одређене класе, то и наука носи класни карактер. Она је обрађена и идеологијом, а и сама је донекле идеологија. Према ријечима Грамшиџа, наука се никада не појављује као гордојељено спознавање, већ је увјејак заједничког нејаког идеологијом. Будући да је наука историјска наука, то је заједничко за њеном објективном истраживању, али и заједничко за њеном објективном истраживању.

Не треба науку поистоветити с идеологијом, јер њој има и елемената општедруштвеног карактера и који надрастају класне оквире и парцијален интерес. Због ове чињенице долази до тога да једна друштвена група прихвата научне резултате и тековине друге групе, одбацијући њену идеологију као неприхватљиву за себе.

Наука је кроз историју, уз напоре и жртве, крчила пут да би дошла до блиставих резултата. Захваљујући своме развијену и усавршавајућу, она је данас постала универзална и интернационална. Зар је можуће држати у границима једне нације или приватне групације силе атомске енергије? Данас којекако, а сјутра никако! Логичка претпоставка пуне афир-

мације универзалности науке јесте превладавање класне структуре, класне подајености друштвата, стварање друштвених слободних асоцијација као „поддруштвених човјечанства“. Наука више неће моћи да служи парцијалним и егоистичким интересима индивидуалних гospодара или удржавајућих експлоататора радничке класе. Она постаје савезник радног човјека у борби за бољи живот и хуманије услове рада и живљења.

Савремено друштво одликује се високим степеном развијене науке у свим областима. Будући да је наука потпомагала прогресивна кретања друштвата, она и данас, у изградњи новог бескласног друштвата, може и треба да одигра значајну улогу. Ново друштво мора да буде боље од превазиђеног старог облика, али оно не може бити изградњено неким аутоматизмом, без свјесног фактора. Прогреса нема без науке примијењене у практици, а то значи да се ново друштво не може градити без примјене науке у производњи, техници и у планирању друштвеног кретања, али, исто тако, и без борбе за спрjeчавање употребе науке у нехумане сировине.

У Југославији, у друштву асоцијације производица и самоуправљача, наука представља једног човјековог савезника. Она умножава његову снагу, убрзава процеса рада и стваралаштва повећавајући резултате напоре на сваком подручју стваралаштва. Због тога је развој науке у нашим условима не само слободан него и по-политички стимулisan, а сваки позитивни резултат доживљавајући признање и награду. Отуда је усвојена тенденција да се и у самој политици унесе више научног и објективног сагледавања друштвених стварности и више егзактности и реализма у дијалектичком усмјеравању друштва. То је разумљиво зато што самоуправљање представља превазилажење парцијалних и појединачних интереса што се индивидуални интереси налазе све више у савезу са општим интересима, где наука постаје једно од основних средстава тога савеза и један од критерија у политици

НЕНАМЈЕНСКО ТРОШЕЊЕ

АНАЛИЗА ПЕРИОДИЧНИХ ОБРАЧУНА за период јануар—септембар била је предмет оцјене делегата сва три вијећа Општинске скупштине. Закључено је да су резултати повољнији него у истом периоду прошле године, јер је укупан приход већи за 38%, доходак за 30%, а остатак дохотка за 35%. Трошкови — већи за 43% — брже су расли него остала категорије.

С обзиром на туристички карактер наше привреде, укупан приход се неће знатије повећати до краја 1974. године, али ће, истовремено, дони до смањења категорије остатака дохотка, јер ће маса личних доходака за посљедњи квартал оптеретити доходак који се не повећава у овим мјесецима, па ће тек завршни рачуни показати право стање.

Пораст набавне цијене на домаћем тржишту имао је највећи утицај на повећање трошкова, али је исто тако већа продајна цијена пансиона на иностраном тржишту проузроковала повећање укупних прихода у организацијама угоститељског типа.

Економичност у привреди је у благом паду, а у угоститељској грани је, углавном, на нивоу из 1973. године, али ће тек детаљна анализа показати кретање економичности у свакој организацији појединачно. Уговорене обавезе остала су, углавном, на истом нивоу, јер у протеклој години није било значајнијих инвестиционих подухвата, али законске обавезе из дохотка показују пораст у односу на првих девет мјесеци 1973. године.

Камата износи 24.375.000 динара, што говори о великој задужености привреде наше комуне, па је оцијењено, и поред пораста остатака дохотка, да је њена акумулативност још увијек недовољна, јер остатак дохотка и амортизација нијесу довољни за отплату кредита, што доводи до ненамјенског трошења средстава — преливаша обртних средстава у инвестиције.

Посебно забрињавају резултати Трговинског предузећа „Јадран“ у коме је остатак дохотка смањен за преко пет пута у односу на исти период 1973. године. Пошто у условима замрзнуте марже ово предузеће није у могућности само да повећа промет, оцијењено је исправна одлука о његовом удрживању са предузећем „Монтенегротурист“.

Како су бруто лични дохоци у протеклој години расли брже од дохотка, закључено је да се организацијама удрженог рада препоручи да не повећавају личне дохотке, већ да сачекају завршне рачуне који ће показати реалну слику привредног стања у прошлoj годini.

Улазни пут у Будву

ЈОШ ЈЕДНА ИНТЕРЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

ЗАВОД ЗА ИЗГРАДЊУ И УРЕЂЕЊЕ БУДВЕ

НА СЛЕДНИЦИ ОД 30. ДЕЦЕМБРА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ доносијета је одлука о оснивању самоуправне интересне заједнице за изградњу и уређење општине Будва која представља први случај самоуправног организовања оваке дјелатности у нашој Републици.

Основивањем овакве самоуправне интересне заједнице омогућава се објасњавају утицаји ратних људи и грађана у вршењу послова оз посебног друштвеног интереса као што су: прибављање, уређивање и уступање земљишта на коришћење, изградња и коришћење грађевинског земљишта у друштвеној својини. За обављање оваквих послова планирана су средства из следећих извора: од пакнаде за коришћење грађевинског земљишта, учешћа инвеститора у трошковима уређивања грађевинског земљишта, пакнаде за закуп грађевинског земљишта и зграда, намјенских дотација, кредите и осталих прихода.

Радни људи и грађани управљају заједницом преко својих делегата, чији је избор регулисан посебним одлуком, тако да Скупштину заједнице чине 25 делегата, од којих 15 бирају делегације удрженог рада, а преосталих 10 делегација мјесних заједница, и то свака по два делегата. За делегате, се могу брати и радићи људи и грађани који нијесу чланови делегација.

Скупштина заједнице бира из редова делегата Извршни одбор од пет чланова, а образује и

Комисију за самоуправну радијачку контролу од три члана. Права и обавезе досадашњег Фонда за изградњу комуналних објеката преносе се на Заједницу, која се има конституисати у року од 30 дана од доношења одлуке, пошто ће Фонд закључити своје послове 31. децембром 1974. године.

На јесто стручне службе Фонда основан је Завод за изградњу и уређење Будве, као самостална самоуправна организација која обавља послове оз посебног друштвеног интереса.

— КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

НА СЛЕДНИЦИ ОД 30. ДЕЦЕМБРА прошле године Скупштина општине је разријешила дужности општинског јавног правобраноца ЖЕЉКА МЕДИНА, због одласка на нову дужност, а за вршиоца дужности општинског јавног правобраноца именовала ПЕТРА СТРУГАРА, општинског друштвеног правобраноца самоуправљања.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ НЕ ЈЕ ДАЛА САГЛАСНОСТ да досадашњи општински судија за прекраје ДРАГО СТАНКОВИЋ, магистар правних наука, пређе на нову дужност у Културни центар, с тим што ће се његово разрјешење дужности судије извршити приликом попуне овог радног мјesta.

*

ДЕЛЕГАТИ СУ ПРИХВАТИЛИ најпре уговора о регулисању међусобних односа између општине Будва и ВП 400 Мельние, а донојили су и закључак о изузимању комплекса земљишта у корист Фонда за изградњу комуналних објеката ради изградње школског центра у Будви.

*

НА СЛЕДНИЦИ СУ УСЛОВЕНИ без примједби изјавијати скупштинских комисија: за друштвени надзор, за прописе, за кадрове, избор и именовања, за представке и жалбе, за самоуправне споразуме и друштвене договоре и за одликовања.

*

ДОНИЛЕТА је одлука о одобрењу годишњег пореског завршног рачуна општине Будва за 1973. годину и дата разрешница одговорним рачуноподатчима, а усвојена је информација о друштвеној исхрани.

Домаћа радиност у оквиру „Монтенегротуриста“

На посљедњој пропилогодишњој сједници Скупштина општине усвојила је анализу о економској оправданости формирања и припајања дводесет и пет основне организације удрженог рада у Будви и Петровцу за пружање смјештаја у домаћој радиности, исхране у друштвеним ресторанима и осталих тури-

стичких услуга у оквиру Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротурист“. Делегати су закључили да ове двије организације могу самостално да послују, али да појединачни делови, који улазе у њихов састав, у изворима представа посе већу масу преливених представа, па би неадекватно рје-

шење овог проблема могло да угрози њихову рентабилност. Како се и на нивоу „Монтенегротуриста“ појављује проблем преливених представа, оцијењено је да се то мора решити интересним споразумом између новоформираних и организација удрженог рада из чијег састава оне издвајају.

Јединствена је оцјена делегата да се не смје повећавати до сада важећи проценат од 5% који су за своје услуге наплаћивали туристичка друштва, односно туристички броји, као и да треба испитати све могућности око укључивања представника власника лежаја у органе управљања новоформираних основних организација удрженог рада, посебно када су у питању послови од обостраног интереса.

Плажа у Милочеру

Предмет пословања Завода је уређење грађевинског земљишта, урбанистички, пројектантски и послови у вези давања грађевинског земљишта на коришћење. За обављање тих и других послова Заводу припада пакнада из средстава Заједнице која се утврђује уговором. Њиме се ближе обређују програм и план рада, висина средстава потребних за њихово остварење, начин мјерена рада и друга питања од заједничког интереса.

Завод ће преузети све раднике досадашње стручне службе Фонда. За вршиоца дужности директора до конституисања Завода именован је Милан Грегојин, дипломирани инжењер из Петроваца, који је у својству при временог извршног органа оваквог да предузима све што је потребно око конституисања Завода, и то у року од 30 дана од доношења одлуке.

ВЕЋА ПАЖЊА ПОЉОПРИВРЕДИ

У досадашњем развоју привреде на подручју општине главна пажња посвећена је развоју туризма и угоститељства, а у мањој мјери пољопривреди, иако она, обезбијењује базу личне постројење, па и поједињих приједорних дјелатности. То је била оцјена делегата приликом усвајања информације о пољопривреди.

Пољопривреда као привредна грана од изузетног је значаја у структури привредног развоја општине, а посебно са аспекта положаја и улоге села у систему општинародне одbrane. Имајући то у виду, треба предузети одговарајуће мјере у циљу активирања сеоских подручја и стимулисања тајништва становништва за бржи развој пољопривреде. Ми сли се на мјере пореског карактера, организованог откупне стоке итд.

За даљи развој маслинарства и осталих јужних култура потребно је донијети одговарајуће одлуке, којима ће се обезбиједити не само заштита од свих врста уништења, него и пробудити интерес за улагања у циљу непрекидног обновљавања овог природног блага непропијењиве вриједности.

АМБЛЕМ И ПОВЕЉА

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ, на сједници одржаној 30. децембра прошле године, донијела је одлуку о усвајању амблема и повеље почасног грађанина општине Будва.

Три симболизоване куле на усвојеном, хералдички обликованим амблему представљају три стара града: Будву, Свети Стефан и Петровац, док жути круг ћа си卢етом града у средини амблема представља сунце, којим обилује ово подручје, и Будву, као административни центар општине. Црвена петокрака звијезда изнад круга симбол је социјализма, а три стилизована морска таласа тамно-плаве боје испод круга, море, на којем је читавом својом дужином лопирали општина.

Амблем се употребљава само када се представља општина као цјелина, док је за све друге случајеве употребе неопходна писмена сагласност, с тим што се морају задржати еразмјере оригиналног примјерка који се чува као предмет трајне вриједности.

Аутор усвојеног амблема је ПЕРО ЧИМБУР, критичар из Загреба.

Повеља почасног грађанина, чији је аутор академски вајар Стеван Лукетић, израђена је у црно-белејолој техники (34×48 сантиметара). Издаје се на пергаменту, позлаћеној или посребреној фолији, а додјељује се за изузетне заслуге у изградњи социјализма, развијању социјалистичких самоуправних и друштвених односа, унапређење међународне сарадње и очување мира у свијету. За почасног грађанина могу се прогласити грађани Југославије и других земаља, о чему одлуку доноси Скупштина општине на сједничкој сједници свих вијећа.

Нове комуналне таксе

Новом Одлуком о комуналним таксама која је у својена на посљедњој пршлогодишњој сједници, прописане су нове комуналне таксе.

Сопственици и корисници стамбених просторија дужни су да за лица која као туристи или путници привремено бораве у њиховим просторијама поднесу овлашћеној организацији пријаву о настанку таксени обавезе, односно уплате комуналне таксе у року од 12 часова од њиховог доласка. У случају прекршаја, плаћају се високе новчане казне, предвиђене чланом 14. Закона о комуналним таксама.

Туристи и путници плаћају на име боравишне таксе по четири динара дневно у периоду од 1. маја до 31. октобра, а у осталим мјесецима по три динара дневно. У 1976. години дневна боравишна такса се повећава, тако да у периоду од 1. маја до 31. октобра износи пет, а у осталим мјесецима четири динара дневно.

Од плаћања боравишне таксе ослобођени су: дјеца до 15 година, ратни војни инвалиди и инвалиди рада, војници и питомци војних школа, чланови Савеза слијепих и Савеза глувих Југославије, дјеца која групно бораве у љетовалиштима, лица која привремено бораве код брачног друга, дјеце, родитеља, браће и сестара и лица упућена од здравствене установе на преглед и лијечење. Чланови Феријалног савеза Југославије, Савеза извиђача, Савеза за тјелесно влас-

ЗАЈЕДНИЦЕ САМОУПРАВЉАЧА

ВИШЕМЈЕСЕЧНА ПОЛИТИЧКА АКЦИЈА која је вођена око формирања и конституисања самоуправних интересних заједница у области друштвених дјелатности, као што је познато, завршена је одржавањем првих скupштина тих заједница крајем децембра прошле године. И ако је рок био врло кратак, овај важан и значајан посао, односно један од прворазредних задатака у години која је иза нас, обављен је на вријеме и успјешно.

Подсјетимо на чињеницу да су формирани и конституисане самоуправне интересне заједнице основног образовања, културе и науке, социјалне и дјељеје заштите, као и самоуправна интересна заједница здравствене дјелатности радника и земљорадника.

Прве сједнице скupштина самоуправних интересних заједница показале су да су радни људи и грађани наше општине изабрали у скupштине сто делегата, од чега 60 у вијећа корисника и 40 у вијећа давалаца услуга. Изабрани су, такође, преседници скupштина и вијећа, извршни одбори и вршиоци дужности секретара заједница. Извршни одбор Скупштине општине, као надлежан орган, договориће се ускоро с представницима заједница о формирању и функционисању стручних служби неопходних за њихову дјелатност.

Тако су, једном ријечју, конституисане самоуправне интересне заједнице друштвених дјелатности, које су кадровски и организационо оспособљене да почну са радом. То значи: обављен је велики дио послова на платни реализације Устава у области друштвених дјелатности, али, нагласимо и то, тек сада предстоје послови који треба да објавиши нове односе у областима у којима постоје самоуправне интересне заједнице. Неопходно је зато да се сваки делегат у самоуправним органима

ма заједница максимално ангажује на текућим пословима којима не се оне бави. Потребно је, исто тако, да се делегати, поготово они из непосредне производње, што више заинтересују за суштинско и најважније питање самоуправних интересних заједница: када иде у које сврге се троши дио дохвата, који радију људи издавају за задовољење заједничких потреба, односно да делегати-представници радних људи који стварају дохвата, у слободној размјени рада, обезбиједе себи уставно право да суверено располажу и остварују са тим означеном "вашком радом".

Самоуправне интересне заједнице су "израз и обезбијење социјалистичког самоуправног односа у друштву". Зато је њихово уstanовљење, правило у смјеравање и објављивање један од есенцијалних класних интереса радничке класе у савременом периоду. „А оне не би било под условом ако се у њиховим скupштинама и другим тijelima, односно у њиховој укупној политици обезбиједи путем и широко учешће сваког делегата у програмирању, финансирању и објављивању о свим питањима из друштвограђанскога заједница“. Као што се види, најважније је већ на самом почетку њиховог "правилно усмјеравање и објављивање", јер ако се то не постигне онда се у областима о којима је ријеч, не би, током година, ништа суштински промјенило: и даље би, значи, било приватизације, техно-биорадикалних, монополистичких и сличних односа.

За наше прилике и услове, у садашњем тренутку, два-три питања, поред осталих, представљају најважније задатке ових заједница. Ту се, прије свега, мисли на систем финансирања. Законом о самоуправним интересним заједницама у друштвеним дјелатностима и одговорјућим одлукама Скупштине општине утвђени су, појединачно за сваку самоуправну интересну заједницу, извори финансирања. Међутим, питање висине стопа доприноса остало је привремено отварање. Биће потребно да скupштине

самоуправних интересних заједница, уз обавезну сагласност Вијећа у друштвеним дјелатностима, у што краћем року, утврде одговорјућу висину стопа доприноса, како би оне на вријеме обезбиједиле сигурност свог финансирања. Наравно, ради се о врло деликатном послу, где не помоћ стручних и других органа бити веома потребна. Одмаздати, или упоредо с тим, треба да почну припреме на изради годишњих и срећободорних планова дјелатности и развоја самоуправних интересних заједница од чије израде и доношења зависи и рјешавање система њиховог финансирања.

Очигледно, пред делегатима скupштина самоуправних интересних заједница стоје важни задаци. Делегати, нарочито делегати — комунисти, којима је избором указана част и повјерене, имају истовремено обавезу и дужност да својом цјелокупном активношћу допринесу да самоуправне интересне заједнице постану управо оно што и јесу: широке самоуправне заједнице у којима радни људи самоуправно "позвују, усклађују и задовољавају своје одређене интересе и потребе и одлучују о друштвеним пословима." М.

ИЗДАЊЕ СЕ БРОШУРУ „30 ГОДИНА СЛОБОДНЕ БУДВЕ“

Тридесетогодишњица ослобођења наше општине, као што је познато, обиљежена је пизом значајних акција и манифестија, пуштањем у јавни саобраћај улазног пута у Будву, као почетком радова на два значајна објекта друштвеног стандарда.

Да би се на једном мјесту сачувало све што је урађено у вези са овом прославом, договорено је да се изда брошуре, за сада, под радним насловом „30 ГОДИНА СЛОБОДНЕ БУДВЕ“.

Вјетар какав се одавно не памти

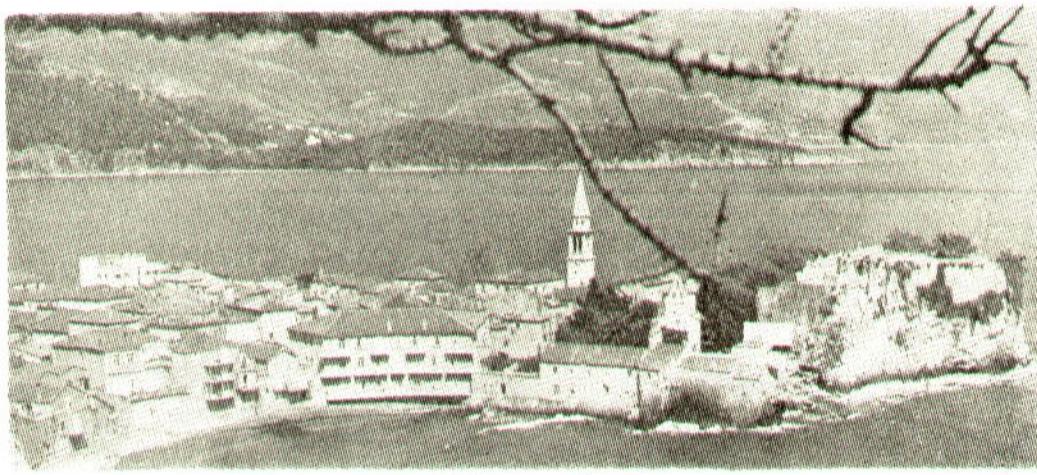

Прошлогодишњи децембар изузетно је био лижји и сунчан. Многи становници Будве били су изненадени таквим временом. Често, уз убијаје позораве, људи су изговарали ријечи: „Лијепог ли времена!“ Такво вријеме потрајало је све до 30. децембра поподне. Изменада је за трен ока вријеме је окренуло на буру, која је, најбољаке речено, бијесњела: дувала је 31. децембра близином од преко 120 километара на час! Урагански вјетар напао је знатне штете Будви, Светом Стефану и Петровицама. Тако, на првомјер, доста је страдала зграда Основне школе у Петровици, са које је незапамћено јавио вјетар одио кров и срушио плафоне у неколико одељења, ради чега је обустављена настава, а почеће тек онда кад се школа доведе у првобитно стање. И хотел „Интернационал“ претрпио је извесна оштећења. Поред полурупа стакала на

појединим улазима и великом броју прозора, у приличној мјери страдао је и покривени базен. Многобројна стабла маслина и другог дрвећа, нарочито оних у парковима Будве, Светог Стефана и Петроваца, поломљена су или су ишчупана из коријена.

Иначе, на читавом подручју општине сачијан вјетар, који је немилосрдно посио и обарао све што није могло да му одоли, срушио је и одио на десетине кровова са стамбених зграда.

Извршици обдор Скупштине општине одржавају о мјерама које треба предузети. Формирају је стручна комисија, која ће учинити све да се зграда Основне школе у Петровици што је могуће прије оспособи за наставу. Договорен је и низ других мјера, како би се посљедице стихије уклониле у што краћем року. Комисија ће, такође, извршити и процјену штете.

Будва — Стари град

ТУРИЗАМ НА РИВИЈЕРИ БИСЕРНИХ ПЛАЖА

Трагом легенди и предања

ЗАЧЕТКЕ ТУРИЗМА, ОДНОСНО ПОНАСЛУЋИВАТИ ЈЕДИНО НА ОСНОВУ ЛЕГЕНДИ И ПРЕДАЊА. Сачуван је мит о Кадму и Хармонији, који су — ради његових изванредних љепота, климатских и других погодности — изабрали као најприкладнији за свој боравак овај крај и у њему ударили темеље Будве. Много касније су Грци, а затим Римљани почели да насељавају „ривијеру бисерних плажа“.

Као поморска лука Немањића, Будва је била љетњиковац и зимовник средњевековних велможа... Према предању Сава Немањић отпливом је из Будве у Свету Гору... У Режевићима је постојала од давнина гостионица и испред ње стуб с бокалом вина као знак добродошлице и гостопримства. Из њега су, какву, пили крашчијски војсковођа Рајмонд из Тулузе и краљ Стеван Првовјечани, када је 1226. године прошао овим крајем.

Средњевековни Статут Будве предвиђа да сваки онај који би остао да станује у Будви — царски великомодостојник или обичан грађанин — није био „дужан да

Оном који чита Статут тек што се отети утиску да Будва није била својеврstan туристичко-рекреативни пункт у вријеме проласка краста, за владавине Немањића, Балшића и Пријевића. Зна се да је Ђурађ Црнојевић имао на њеком подручју љетњиковац. Манастирски конаки у Подласти, Прасквици, Дуљеву, Режевићима и Градишту били су стратишта годочасника путника-камјерника, а служили су и за смјештај болесника који су се ту обмарали и опорављали. Поред тога, ту су се лијечили крашчији и окупљали они

који су се спремали да посјете светогорске манастире или Христов гроб. Световни и духовни господари Црне Горе — владици из различних племена и, касније, из куће Петровића — често су боравили на овом подручју. Владика Данило, Сава, Василије и Петар I смратили су Стјевићије својом другом резиденцијом, о чему говоре писма, посланице и зборови народних представника са којих се „отписивало“ не само Туракима, Млечићима и Аустријанцима, него и руским самодришцима и васељенским патријарсима.

Служи никоме, изузев општини“, док је такве „сваки наш грађанин дужан да брани на сваки начин“. Другим одредбама регулисана је брига о изгледу, чистоти града и његових улица, начин изнајмљивања кућа, затим права и привилегије учесника на свечаностима градског заштитника Св. Ивана, када је сваки човјек, изузев на смрт осуђених злочинаца, „три дана прије и три дана послије свечаности био слободан и од сваког заштитићен...“ „Наређујемо да нико не смије бацати смјеће из ходника или са терасе на јавни пут или у било којој улици у граду“ — читамо у једном поглављу Статута. У сlijedeћем се забрањује лицима која граде или обнављају зграде „да из темеља или подрума бацају земљу на улицу“... „Наређујемо“ — пише даље у поглављу о изнајмљивању кућа — „да власник који је кућу издао у најам за годину или мјесец не може избацити из куће најмодонима примица прије истека тог рока...“ Посебним одредбама био је регулисан начин дочекивања, гошћења и испраћаја царских пратилаца или скоротече, тражење дуга од странаца, суђење старосједиоцима или дошљацима.

Бурна историјска прошлост оставила је некрополе бедеме, тврђаве и друге фортификационе објекте, затим цркве, манастире, мозаике, дјела ликовне и примјењене уметности. Посебне споменичне вриједности представљају и села која су — по начину градње се то види — грађена у условима средњевековне несигурности. Јединствене архитектонске целине, она се — као и све што је служило за живот, одмор, опоравак или одбрану — могу и данас валидизовати у туристичке сврхе.

Л.

НАПИСАЛИ СУ...

Ремек — дјело природе

ЉЕПОТА БОКЕ И ЊЕНОГ НЕВА „која од плаве свиле“, напушта је бар нешто израза у стиховима Алексе Шантића, али дио од Котора до Улциња остао је неопјеван, иако је сигурно љепши од сваке пјесме која би му се могла испјевати. Тај дио обале, у сјеници Јадрана и планинском масиву паштровских гора, фино изрезан у мање и веће жијописне заливе, панизан је дајем за другим као зиро бисера у драгоценом ћерданцу који је природа сама себи створила, с мањим и већим јединственим плажама, расутим врло издашно и покривеним најситнијим пјеском, са залеђем у зеленилу винограда, маслињака, смокава, расцјетаног жбуња или шуме изнад које се диже, високо и страховито, го криш — представља читаво ремек

дјело природе, које би, изузев нас, сваки народ на свијету сматрао правом срећом, што га има...“

(„Политика“, 5, VI 1932)

„ДОК ЦИЈЕЛА ДАЛМАЦИЈА има ограничени број плажа, ово их приморје има на претек, већих и мањих, а све

је лепше од љепших. Само између Будве и Светог Стефана, на свега осам километара пута, наиздано је осам чаробних и чистих пјешчаних плажа, које су све окружене бујним зеленилом и запљускивани бистрим морем... Све су оне на тако лијепој обали, да се овај крај од Будве до Улциња може упоредити с љепотајем Босфора...“

(„Политика“, 1. августа 1930)

ПРИЈАТНО МОРСКО КУПАЛШТЕ

БУДВА ИМА ДВИЈЕ ЛИЈЕПЕ, ПЈЕСКОВИТЕ ПЛАЖЕ у непосредној близини. Сјеверна плажа, Могрен, има облик два додирнута полуокруга... Покрivena је широким и дубоким слојем најситнијег пјеска над којим се диже високо брдо обрасло шумом, смоквама и маслинама... Са најљепшим плажама на нашем приморју, са топлом морском водом, са здравом климом, Будва је пријатно морско купалиште и зимско климатско место заштићено од сјеверног вјетра. Оно што ће кроз кратко вријеме јако повећати посјећивање Будве нису само њене лијепе плаже, пријатна клима и зелена, бровита и романтична околина, већ и нов друм Цетиње — Будва...“

(„Трговачки гласник“ јул август 1932)

КУРЗИВОМ

Плаже и мазут

Пјешчане плаже будванске ривијере представљају драгуље наше јужне обале. Повезане у ланац, који чини ћердан од Јаза до Буљарице, оне су мета људи из цијelog свијета.

Шта су нам све донијеле те плаже? Тешко да се на то питање може дати прецизан одговор. Али, сигурно је, много су нам доброг подариле. Њихова експлоатација у полугодишњем периоду донијела је становницима будванске ривијере висок стандард. Ради тих ситнозрнастих плажа никли су комплекси хотела у њиховом залеђу. Будва је постала велики град, захваљујући њима за Петровац се чуло у цијелом свијету. Буљарица и Бечићи постали су велика хотелска насеља. Јаз, такође. Свети Стефан никад не би био оно што јесте да није плажа. И тако редом — могли бисмо набрајати много лјепог и корисног што нам доносе плаже. Поносимо се њима,, јер таквих нема на Јадрану. Нема их ни у Европи.

А — да се запитамо — колико се ми о њима бринемо? Одговор гласи — мало, веома мало. Те дивне плаже — Могрен, Словенска, петровачка, Лучице, па и светостефанске плаже добијају нежељеног „госта“. Он је упоран и све више је на њима. То је мазут, црно-жута лепљива материја од које не можемо да оперемо своје костице и од које се бранимо бензином и детерџентима.

— У задње вријеме толико је мазута да пријети опасност од великог загађивања наших плажа — истиче Божо Станишић, инспектор за плаже у општини Будва. — Угрожене су све плаже. А до данас се ништа није предузело како би се наталожени мазут уклонио. Ово мора да забрине и републичке као и општинске органе, јер те нам плаже заиста много значе.

И збиља, овако се не смије чекати наредно лјето. Јер, мазута је било и ранијих година, било га је доста и протеклог лjeta, а ако се нешто не предузме, биће га, сигурно, и наредног. То је доволно да се засучу рукави. А сада је, чини се, прави тренутак за акцију.

С. Г.

Управна зграда „Монтенегротуриста“

Добра продаја капацитета

СЛУЖБА ПРОДАЈЕ Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротурист“ први пут иступа с јединственом понудом, продајући хотелске капацитете за наредну сезону. Овај колектив нуди хотеле од Бојане до Херцег-Новог, Улцињ, Свети Стефан, Тиват и друга мјеста очекују боље пословне успјехе.

Капацитети за наредну се зону продати су углавном западном тржишту, у првом реду Западној Њемачкој, Енглеској, Холандији, Француској и скандинавским земљама. Нешто више лежаја него лане продато је источ-

ном тржишту. Интересантан је податак да су скlopљени уговори за 1000 кревета више него прошле сезоне.

Цијене за идућу сезону по пансиону повећане су за 10 одсто, што је на иностраном туристичком тржишту прихваћено без примједби.

— Домаћи гост, ипак, остаје једна од наших главних брига — каже Мишо Брајло, помоћник генералног директора „Монтенегротуриста“. — За њега ћемо увијек резервисати довољно мјеста, а приредићемо и многа пријатна изненађења у погледу њихове исхране.

ПОЛА ВИЈЕКА МЕЂУ РУЖАМА

Вијест да је међу добитницима овогодишње Новембарске награде Скупштине општине Будва и Имре Гордон (на слици), цвећар хотела „Парк“, није изненадила оне који су некада били са овим човјеком, видјели његов рад и његово дјело.

Не треба га много тражити. Било да је љето, зима или било које годишње доба најти ћете га у цвијетном врту хотела „Парк“, вјероватно, најљепшој зеленој оази на Црногорском приморју. На великој површини од Словенске плаже до хотела, испод саме магистрале, расту најразноврсније врсте цвијећа — има примјераца са готово свих континенталних. Лијепо уређене стазе представљају велике тунеле кроз које пролазе гости — цвијеће је нарасло у висину и спојило се својим врховима, правећи тако природан прелаз.

Читав овај „рај“ дјело је вриједног цвећара Имре Гордона, плод његовог десетогодишњег рада.

Овај крепки шездесетогодишњак не може замислiti живот без ружа, хризантеме, олеандера. Када је још прије равнотешесет година узео први пупољак, родила се љубав према цвијећу из које је касније настала професија, хоби, животна преокупација.

Када би се поново родио, Имре би опет био цвећар. То нам је рекао када смо га посетили у његовом малом расаднику, где је одабирао цвијеће. Јер, ко једном заволи пупољак руже, остаје јој вјеран цијелог живота.

— Мало је било цвијећа када сам дошао у Будву 1964. године. Нисам могао да гледам закрјљале цвјетове па које нико није обраћао пажњу. Прионуо сам на посао и сваке године је било више цвијећа — прича он.

Одвојен је до његове „ординације“ — лијепо уређене кућице у парку, у чијем дворишту су расадници. Показивао нам је цвијеће, објашњавао поријекло, колико може да траје, где највише расте... Говорио је не скитајући очи с разнобојних цвјетова. Причао је о својој алеји златних мимоза — јединственој на цијелом При-

морју. Показао нам је палму за коју тврди да такве нема на Јадрану. Она је већ стара тридесет година, а посљедњу деценију о њој брине Имре.

У послу му несебично помаже жена, коју је, како нам рече, обучио за овај посао. Један од синова, који живи у Србобрану, наставио је породичну традицију.

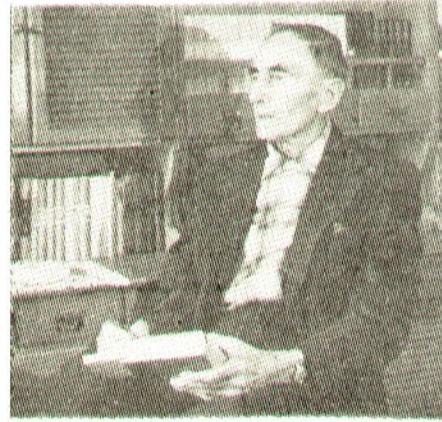
— Без цвијећа не бих могао да живим. Бринем о сваком струку. Када нађем изгажено цвијеће или пољену грану, вјерujте, тада бих заплакао.

Чули смо у хотелу „Парк“ да за Имре не постоји радно вријеме, нити му је потребна радничка контрола. Он сваког јутра устаје у четири часа и до касно у ноћ је међу ружама.

С. Гргичевић

ПРИМЈЕР МАРКА И. КУЉАЧЕ

ВОДУ ПОКЛАЊА ЗАВИЧАЈУ

Марко И. Куљача

Захваљујући Марку Ивову Куљачи, пензионеру, повратнику из Сједињених Америчких Држава, сељу Куљаче изнад Светог Стефана добије воду. Двоје своје уштећине, која износи око четири милиона стarih динара, овај крепки осамдесетогодишњак даје за изградњу водовода од извора у Дульеву до Куљаче, као и за изградњу споменичесме, која ће бити посвећена родољубима из овог села погинулим у првом и другом светском рату.

— Треба вратити живот напуштеном селу — прича Марко. Куљаче су недавно добиле пут, у чијој изградњи сам и учествовао, па када дојој воду враниће му се љубод.

Док разговарамо с Марком примијењујемо на њију велику захвалницу Одбора за изградњу пруге Београд — Бар. Марко је помогао изградњу те велике саобраћајнице, као и многе друге племените акције у својој земљи.

Давно је било када је Марко напустио свој завичај. Као петнаестогодишњи ћечак напустио је сиромашни родитељски дом и обредо се у далекој Америци. Покушао је да на плацажама Калифорније, на ранчевима Тек-

ДО ПРИЈЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА непознат као уметник и међу својим Budvaniма, који ће, пошто „нико није пророк у свом мјесту“, са скептом гледати на његова стремљења и заносе, сликар Јован Ивановић се, такође, метеорски пробио из анонимности. Десетак изложби у нашој земљи, Француској и Италији скренуле су пажњу ликовних критичара на овог темпераментног и нервозног уметника, сазданог, према ријечима књижевника Јеврема Брковића, „од чудног скроја имагинарног тренутка, који је подједнако мисаон, ликовно чист и привлачен да вас мора узбудити.“

Још увијек далеко од свог „зенита“, јер све што је до сада створио представља тек „претходницу“ зрелијих и цјеловитijih остварења, Ивановић је потврдио очекивања свог учитеља Мила Милуновића. „Не могу то да објасним“ — рекао је о њему познати мајstor — „али сам ујерен да се у овом младину криje неки... ђаво. Лијев је, несретен, најчешће у обласцима, помало, чак, патрон, али, пошто све то једном буде одболовао, свашта се из њега може испитити. Живи били, ујерићете се да ово не причам напамет.“ Тада — прилично давно је то било — уз све поштовање према Милуновићевом таленту и „њуху“ да „на основу једне шаре на дан хода осјети сликара“ — мало је ко вјеровао у те ријечи. Учителјије доживи да се обрадује испује свог ученика, који је захвалан мајstorу за све, па и за тадашње бодрење, утолико драгоценје што је било једино.

Нешто касније, када је, на једвите јаде, добио мјесто наставника ликовног вaspitanja u budvanskoj основnoj школи, његови ученици

се осјетили да се тај „господин Јово“ разликује од свих осталих, и биће му приврженiji него и једном другом. Више него на часовима у школи, он је преко ликовне секције пробудио код њих интересовање за сликарство, књижевност, музiku, сценску умјетност, филозофију и, зависно од склоности сваког појединача, за све њих био неисcrптина ризница нових сазнања.

И он сам — многима се чинило да је нескроман и претенциозан — упркос свему, вјеровао је у себе и, изузев за вријеме краткотрајних клонућа, маштао о самосталним изложбама — Лувру, Ермитажу, музејима и галеријама у свјетским метрополама. И слично свом идолу, Јесењину, сањао је да би му — не у Рјазању, већ у Будви — „споменик диви“. Жалио се ријетким пријатељима да сваког дана, кад излази из куће, или улази у кућу, удура главом о двери, да је Будва — дубак који омогућава човјеку да се управи, али му не дозвољава да се размахне у тражењу властитог уметничког израза... Премазивао је платна, цијепао их, јер се и кидао од муке, плакао: никад није био задовољан оним што је створио.

Сасвим је неизвјесно колико је, излазећи из Школе у Херцег-Новом, био савладао основне законе сликарства. Поуздано је једино да ничем није робовао, никаквих правила није се придржавао. У одступању од устављених тема, у дисиметрији, трајко је решење оног што га је мучило и некакву само себи својствену симетрију. А када би се, ко зна по који пут, разочарао оном што би

Јово Ивановић

се појавило на платну, гризао је и уједно сам себе да би „из истих стопа“, вјерујући у своје способности или из очајања, настављао да трага и да — пати. „Ако ништа друго“ — прича он сада — „обмањивао сам самог себе, јер, иначе, не бих могао да истрајем у непrekидном почињању из — почетка“.

Говорило се о њему да је разметљив и неурачунљив, а он се није правдао, нити бранио. Одговарао је, понекад, да је скромност само рафинирањи облик таштине, да су највећи ствараoci често штрчали као бијеле вране међу пигмејским савременицима, да је Анатол Франс свима близњима жељио по трунак лудила. Увјерен да је жеља оно што је најљепше у човјеку и животу, он се труди да својом кичицом заустави бесомучно противцање тих жеља. Тако су, понекад као у кошмару, настале његове слике Будве, Светог Стефана, Мора, морских обала и облака, чије су боје његова највећа инспирација.

Вјечито у журби и покрету, Јово нема одређено вриједе када ствара. Стиче се утисак да стално отима по нешто од природе од живота или практивата, да незасити граби да не би испустио први тренутак. Непrekидно се хрвајући с формом, ујерен да су му дани изброяни, не спокојан као и многи који осјећају да имају што да кажу, он увијек тежи нечем вишим и савршенијем, не водећи често рачуна о стварним могућностима. Ликовни критичар француског часописа „Les Lettres Francaise“ Жорж Будај, уочио је ту трагику несклада између жеља и могућности и написао да је Ивановић „заслужио да се развија у додиру с веома мјеђународним уметничким токовима“. Назвали су га „Леопардијем у сликарству“ (L'avvenir di Italia), а његову слику „Бели хоризонт“ прогласили првим ремек-делом, примјењујући, сасвим правилно, да „он сваки сликарски мотив продубљује снагом своје имагинације и оживљава га у увијек несвакидашњу реалност која је схваћена искрено и дубоко сензитивно“.

Марко се у своју земљу вратио 1963. године. Није мирано, већ је штампао књигу „За хљебом“ у којој је писао о животу нације иселеника у Америци, с којима је радио и друговоја и који су, углавном, имали исту судбину и прошли истим путем као он.

Г. С.

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ: БОЖИДАР БОКИ МИЛОШЕВИЋ

...ТРЕБА РОБОВАТИ ИНСТРУМЕНТУ

И МЕ БОЖИДАРА-БОКЕ МИЛОШЕВИЋА није непознато публици. Божидар је магистар музичке академије у Београду и дугогодишњи инструментални солиста Радио телевизије Београд. Често борави у Будви. Искористили смо прилику за вријеме новогодишњих празника и замолили га да нешто каже за читаоце „Приморских новина“.

— Видимо вас на телевизији, чујемо па радију, учествујете на концертима, до прије изјесног времена били сте предавач на Музичкој академији. Како успијевате да одговорите свим тим обавезама?

— Обавеза има доста, али да бих оправдао повјерење које ми људи указују, мора се свуда бити тачан и с пуно одговорности односити према свим дужностима. Готово никад своје обавезе не записујем. Имам срећу да ме здравље изврсно служи и стигнем свуда да сваки посао обавим са пуно одговорности.

— Подједнако добро интерпретирате све врсте музике: класичну, забавну, народну. Да ли сте једној од њих приврженiji?

— Ако појемо од констатације да постоје дводесет врсте музике — добра и лоша, онда, без обзира коју врсту музике интерпретiram, ја уз сваки тон који одесикрам дајем цијelog себе. Ипрема томе, без обзира где музицирам, ја се са истим жаром, са одушевљењем и ентузијазмом односим према музici.

— Доста компонујете и има се утисак да су готово све ваше композиције везане за мелос с југа. Да ли је то због тога што сте јужњак или што ваша виртуозност на кларинету највише долази до изражаваја?

— Нормално је да се сваки умјетник изрази онако како он то жели. Нигде у свијету, а то говорим зато што сам доста путовао, не постоје толике етничке разлике па тако малом простору као што је то случај са југом наше земље. Да подсејетим: обичаји, попња, музика из околине Ниши је јединствена. Лесковац, удаљен 40 километара од Ниши је већ друго етничко подручје. Још јужније је Врање, посебан регион. Затим, Македонија, Косово, Пирот.

Покушавам да у својим композицијама пародију музике узdigам на уметнички ниво. Отуда моје композиције нагињу ка Косову, Врању, Македонији и уопште ка Југу. С обзиром да наша народна музика спада у најраскошнију у свијету, ја својим композицијама поручујем домаћим композиторима забавне и ћез музике да не користе мелос Италије, Америке, Шпаније или Грчке, већ нека потраже инспирацију код своје куће.

— Кад смо код тога, ових дана се пуно говори о шунду у нашој народној музici. Што мислите о томе?

— Шунда има свуда и у забавиој и народној музici, као и у литератури. За „цијетање“ шунда у народној музici подједнако су криви радио станице, диско-графске куће, као и организатори културно-умјетничких приредби, а и штампа. Након Писма друга Тита, много се тога поконвацило. Но то свакако не иде тако брзо.

— Ви сте један од ријетких музичара чија популарност не заостаје иза пјевача које пратите. Напротив, многи долaze на концерте ради вас. Како то објашњавате?

— Знам стотине изузетних талената који су пропали, али не знам ни једног пропалог радника који је константно радио. У мом позиву потребно је робовати инструменту, да би он у одређеном тренутку био послушан. И што више једног умјетника бије бољи глас, то је виши његова обавеза за поновним доказивањем. За пјевача је довољно да сними плочу с пјесмом која ће да „упали“, да се неколико пута појави на телевизiji, често и преко везе, и већ је познат. Код музичара је сасвим другачије — пут до популарности је дуг и трновит.

— Врло често сте у Будви. Она вам се сигурно допада.

— Обишао сам цијeli свијет и тврдим да нема такве природе као што је предио од Дубровnika до Бара. Имам пуно пријатеља у Будви и сваке године ми се пружа прилика да се видим с њима.

Вера Bradin

ПОЧЕЛА ШКОЛА САМОУПРАВЉАЧА

На првом часу

У Будви је средином децембра прошле године почела школа самоуправљача коју су организовали Општинско синдикално вијеће и Општински комитет Савеза комуниста.

Наставом ће бити обухваћено око 80 кандидата из свих радних организација на подручју општине. Школу ће у првом реду похађати радници који се налазе на разним функцијама у својим колективима — у основним организацијама Савеза комуниста, синдикату и органима управљања, као и најбољи млади радници којима је

потребно основно марксистичко и самоуправни образовање.

Настава ће се изводiti у почетку два пута недјељно, а касније и по три пута, и трајаће до половине априла. Кандидати су тестирали на почетку рада, како би се, на кон завршетку наставе, видјело се колико се напредовало.

Наставни кадар је обезбиђен углавном из Будве, а за појединачне важније теме биће ангажовани професори Економског и Правног факултета из Титограда.

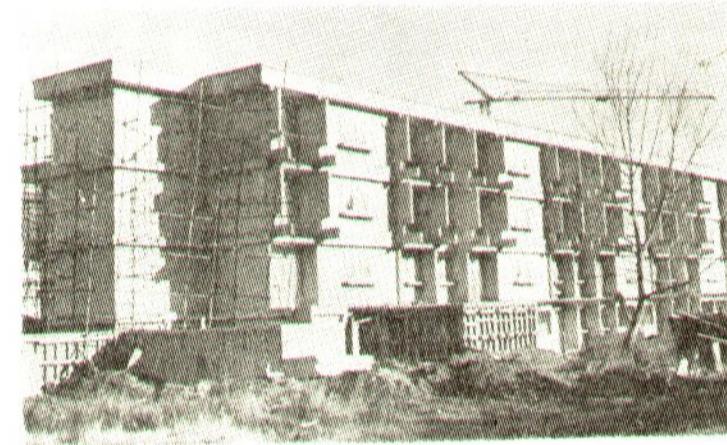
ПРЕМАШЕН БУЏЕТ

ОДЛУКОМ О БУЏЕТУ ОПШТИНЕ БУДВА за 1974. годину планиран је приход у износу од 38.755.351 динар, с тим што су били обухваћени и приходи Заједнице за образовање и Службе друштвених прихода, и то ради боље контроле коришћења ових средстава. Како су извори и врсте прихода друштвено-политичке заједнице одређени законом, то је послије измене одлуке морало доћи до издавања ових средстава, након чега је дошло до изјесног смањења планираних прихода.

Међутим, остали буџетски приходи су премашили, што ни највећи оптимисти нијесу очекивали, па је, самим тим, највећи дио обавеза из ранијих година измирен.

Подсећамо да је негативна разлика из 1973. и ранијих година пренијета у износу од 8.277.662, али је накнадно установљено да се те обавезе повећавају за износ од 2.222.337 динара, чиме је и укупан буџетски дефицит повећан на 10.500.000 динара.

Буџетом за протеклу годину било је планирано санирање за пет милиона динара, што је и учињено, али је захватио заосталих потраживања и неубраних прихода дошло до тога да су и остале обавезе у већем дијелу регулисane, тако да је остало само негативна разлика од 1.418.956 динара, која се преноси ради измирења у ову годину.

СТАНОВИ КАСНЕ

У БЛИЗИЈАДРАНСКОГ САЈМА, у најљепшем дијелу Будве, почела је још прије годину дана изградња велике стамбене зграде за борце и пензионере, која је требала да прими прве станове на Дан армије, 22. децембра 1974. године. Међутим, због поскупљења грађевинског материјала дошло је до помањкања финансијских средстава, па ће, како рекоше, рок завршетка радова бити помјeren. Сви су изгледи да ће борци и пензионери, који чекају да овде добију кров над главом, морати да се притрпе до марта мјесеца ове године.

Радове на овом објекту изводи Грађевински предузеће „Рад“ из Пријепоља. У згради ће бити 49 станови, од тога 33

за борце и пензионере, а остало за раднике органа управе. Према прорачуну, цијена по једном квадратном метру износи 3.400 до 3.700 динара.

Интересантно је истаћи да је за 33 стана, колико је предвиђено за борце и пензионере, приспјело Општинском одбору СУБНОР-а око 90 захтјева!

— Иако се свима не може удовољити, сао вим бројем становица решавамо проблем борца наше општине, оних чији су услови становљаца изјешти — изјавио је Лука Ђурашевић, предсједник Општинског одбора Сапеза Борац.

На слици: Стамбена зграда за борце и пензионере.

В. Ракочевић

НОВИ САВЈЕТ ЗА ИЗБОР ФИЛМОВА

Сходно законским одредбама о кинематографији и одредбама Статута предузећа, прије изјесног времена, изабран је и конституиран Савјет за избор филмова „Зета филм“, као орган друштвеног управљања. Поред

неколико чланова колектива у Савјет су делегирани своје представнике и Скупштина општине, Општинска конференција Социјалистичког савеза, ранија Заједница културе и Општинска конференција СК.

САМОУКИ ТРАЖЕ ГАЛЕРИЈУ

Удружење самоуких сликарa и вајара Црне Горе постоји свега десет година. У лето 1973. године први пут је посредством Културног центра из Будве организована заједничка изложба црногорских самоуких умјетника у Будви. Од тада је приређено више усјењачких изложби широм наше Републике. Њихове радове имали су прилику да виде многи — они су „путовали“ од фабричких хала до изложбених павиљона Титограда, Иванграда, Никшића, Котора и Херцег-Новог.

Удружење тражи сопствenu галерију. — Издана је јављају се новији људи који би желјели да постану чланови Удружења — каже његов подпредсједник Божо Мартиновић. — Удружење сада броји преко двадесет чланова, а има око 50 молби за пријем у чланство. Имамо много радова добрих и цијељених умјетника и мислим да нам је неопходна галерија.

По ријечима Мартиновића, сваки од чланова Удружења дао ће по неколико квалитетних радова за будућу галерију. Најлогичније би било да будућа галерија буде у Будви или Цетињу, Но, уколико би неки други град био заинтересован и пружи услове за оснивање галерије, Удружење ће ту покуђу прихватити.

Г.

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Авантура Шћепана Малог

ДО ДАНА ДАНАШЊЕГ ОСТАЛО ЈЕ НЕПОЗНАТО које је био тај загонетни странац који је владао Црном Гором крајем XVIII вијека — одакле је био родом, гдје је живио и шта је радио док преко Маина, Побора и Брајића није стигао у „крвљу свите гњијездо“. Његова необична судбина сигурно је пробудила и распалила машту не само бројних самозvanaца и „книжевода из пустих села“, већ и народа који је затим исплео чудесну легенду. У тежњи да открије тајну и освијетли Шћепанов лик, народ се окренуо и натприродним силама. А пошто је он остао ван свих правила и штврао мимо уобичајених одисоса, народ је у тек створену легенду увео пака, грешнике, ђаволе и анђеле. Тако је настала несвакидаша игра фантастике и истине, пуна шаљивих заплета, узбуђења и мрачних утвара.

ПРЕКО НОЋИ ЈЕ ПОСТАО ЛЕГЕНДАРНА ЛИЧНОСТ

Отшкринимо за тренутак врата те необичне народне скаске и запутимо се у свијет бајана и пражновјерица. Приближимо се времену Шћепана Малог, луталице и незнаница, комедијаша и фантасте, лажног и истинског цара. Стигао је преко Маина и Брајића, као травар и надриљекар да би не дugo потом, захваљујући капетану Тановићу, Вуку Марковићу и још неким главарима, и њиховим рачунима и рачуницама, постао цар. Иако поуздано није утврдила ко је био, историја нам је оставила извјесне податке о томе како је дошао на власт и како је владао. Према њој, довели су га 1767. године црногорски главари на Цетиње, представили га народу као руског цара Петра III, прогласили га као цара за вријеме владавине већ оstarјелог црногорског владике Саве Петровића. Шћепанова појава узнемирила је Цариград и Млетке поготову што су поробљени балкански народи видјели у њему путоказ. Надриљекар и травар, постао је преко ноћи симбол слободе, мит и ле-

гендарна личност, чemu је и сам највише доприносио, мистификујући свој живот као велику тајну.

НАЈМАЊИ ОД СВИХ КОЈИ СУ ВЛАДАЛИ

Да историја не располаже иоле поузданijим подацима о томе ко је био и одакле је дошао Шћепан Мали, показују међусобно потпуно опречне претпоставке да је био мађионичар из путујућег циркуса, калуђер из Далматије, Италијан Вандини, слуга на руском двору, скитница, тurski писар, бјегунац из аустријске војске, односно с млетачких галија, најзад руска личност високог ранга. У сваком случају, сигурно је само једно: да је тај цар био најконтроверзнија појава у бурној црногорској историји. У исто вријеме слављен и ниподаштаван, за седам година његове владавине сва Европа је са особитим интересовањем пратила забивања у Црној Гори. Турци су страховали да ће њихови поданици видjeti у Шћепану примјер за властити спас. Вјеровали су, чак, да је он експонат или претеџа руских планова на Балкану.

Борио се против заосталости и негativnih појава племенског друштва — против пљачке, крвне освете и крађе. Да би у томе успио,

подигао је прва вјешала у Црној Гори. Одвојио је црковну од световне власти, образовао прве оружане страже у служби централне власти, пробијао путеве ради повезивања с Приморјем. Носио се мишљу да на Балкану створи словенску федерацију која би служила као бедем Турцима. За разлику од других, он није користио власт да би се обогатио — читав живот био је подредио аксези и важио као врло скроман владар, који је свој народ стајао свега — „оку меса и кијогром хљеба на дан“.

Млечићи су осјетили да ће им Шћепан Мали побрати ред који су били завели у својим провинцијама, па га је 26. септембра 1767. године Инквизиторски суд „Преведре Републике“ осудио на смрт тровашем као виновника метежа у Црној Гори.

Више него било кога другог, појава Шћепана Малог забринула је Катарину Велику. Плашила се, и не без разлога, да ће прича о самозванцу, као руском цару Петру III, проријети до широких слојева народа. Да страшовања „матушке царице“ нијесу била без основа, показује, између остalog, и то што се, свега три мјесеца прије Шћепанове смрти, у Русији, под именом цара Петра III, појавио Јемељан Пугачов, који је, како се сматра, био инспирисан примјером Шћепана Малог.

„Најмањи од свих који су владали“ нашао се, најзад, у шкрипцу из кога није могао изнijети главу. Обруч око ње се све више стезао, док она није одрубљена бријачом грчког изbjegлице Станка Паликарде.

М. Л.

НЕИСКОРИШЋЕНИ ОБЈЕКТИ

БУДВА ЈЕ ГРАД који се не може похвалити бројем спортских терена. Прије би се могло рећи да овом граду, који постаје центар јужног Јадрана, недостају многи спортски објекти.

Ипак, има нешто због чега морамо бити љути на сeme себе, на своју аљкавост и заборавност. Будва, наиме, има неке врло лијепе и атрактивне објекте, које готово нико не користи, Ријеч је о изванредним тениским игралиштима у Будви и Милочеру и о пливачком базену хотела „Интернационал“. Приликом изградње хотелског комплекса у будванском полују, урбанисти и градитељи нијесу заборавили да је спорт обавезна компонента туризма. Зато су поставили доста зелених површина које постепено треба адаптирати у спортске објекте. За почетак су направљена тениска игралишта.

На простору између „Интернационала“ и „Славије“ постоје већ неколико година три изванредна тениска игралишта. Исти случај је и са Милочером. Опремљена су тако да им могу позавидети и највећи центри. Гости који у наше хотеле долазе са свих меридијана диве се овим игралиштима и многи на њима проведу добар дио времена. А Будване као да тај спорт уопште не интересује. Код нас не постоји тениски клуб, нико од младих не узима ракету у руке, а нема ни стручњака који би на то скренули пажњу. Истина, ту и тамо чују се приче како је штета што млади не играју тенис, што се не користе терени. Али, никако да се почне.

У склону хотела „Интернационал“ постоји изванредан пливачки базен. Истина, он је отворен и ту је рад омогућен у љетњим мјесецима, али је као створен за ватерполо. Ту су играли првенствене утакмице наши прволигаши „Партизан“ и „Црвена звезда“, „Приморац“ и други. Али, базен изгледа служи само хотелским гостима. Иако може на њему да се игра и тренира, то нико не ради. Посљедица је што Будва нема свој тим у Црногорској ватерполо лиги. Терени су дакле ту, нуде се, а нико их не користи. Зашто?

С. Г.

ПРИЗНАЊЕ „ДЕЛФИНУ“

Крајем прошлог мјесеца у Малом Љопићу је одржано традиционално такмичење у подводном риболову. „Куп градова“, како се зове ово такмичење, већ једанест година окупља многе екипе из наше земље и иностранства.

На овом такмичењу, чуvenом и у Европи, ове године је учествовала и екипа „Делфина“ — спортско-риболовног друштва из Будве. Позив за такмичење је још једно значајно признање овом узорном колективу.

Будву су на такмичењу представљали опробани асени Војислав Пићан и Јован Пејовић.

З. Зеновић

Војо Пићан са трофејом

